

digitale nieuwsbrief
cultuurhistorische vereniging
heemkundekring De Driehornick
Nuenen-Gerwen-Nederwetten

Website: www.driehornick.nl

E-mail: info@driehornick.nl

nummer 47

1 augustus 2023

In deze nieuwsbrief:

- Van het bestuur
- Opgravingen in Nuenen-West
- Ledenexcursie op 11 oktober
- Boek NGN200 voor elk lid
- Boeken bij heemkundekring te koop
- Limerick
- Website
- Gekiekt
- Uit onze bibliotheek
- Gezien in ons archief
- Wist u dat?
- Uit periodieken van andere organisaties
- Activiteiten van derden

pagina:

1
2
4
5
6
6
6
7
8
9
10
10
13

VAN HET BESTUUR

Vakantieperiode

Tijdens de zomermaanden zijn we gewoon bereikbaar. De dinsdagochtend blijft in de vakantieperiode onze inloopochtend, van 9:30 tot 12 uur. Ook streven we ernaar om tijdens de vakantiemaanden maandelijks de digitale nieuwsbrief uit te sturen. Mocht u nog met vakantie gaan dan wensen we u een mooie tijd toe.

Ledenaantal

In de maand juli zijn er geen ledenmutaties geweest waardoor het ledenaantal op 305 blijft.

Ledenexcursie

In oktober zijn we van plan om een excursie te organiseren naar Heemkunde Eygelshoven en naar Rolduc, beide in Kerkrade. Zie ook pagina 4.

OPGRAVINGEN NUENEN-WEST

Noodopgraving Nuenen-West

Bij graafwerkzaamheden als voorbereiding op de bouw van nieuwe woningen in Nuenen-West, zijn begin juli sporen van bewoning uit de volle Middeleeuwen (10^e – 13^e eeuw na Christus) gevonden.

Het betreffende terrein ten zuiden van de Dubbestraat was na archeologische vooronderzoek vrijgegeven omdat de verwachting voor archeologische sporen 'laag' zou zijn. Enkele amateurarcheologen zagen echter toevallig dat graafmachines sporen van een mogelijke waterput, greppels en palen hadden blootgelegd.

Snel contact en samenwerking tussen o.a. lokale heemkundekring De Driehornick, AWN afdeling AVKP, regio-archeoloog Ria Berkvens ([ODZOB](mailto:R.Berkvens@odzob.nl)) en VUHbs archeoloog Martijn Bink heeft er vervolgens voor gezorgd dat in goed overleg met de betreffende aannemer in korte tijd een zgn. 'noodopgraving' kon plaatsvinden, tussen de lopende grondwerkzaamheden door. Deze opgraving werd uitgevoerd door vrijwilligers van de werkgroep Archeologie en Monumenten van de heemkundekring en de Archeologische vereniging Kempen en Peelland, maar op afstand onder toezicht van de betreffende archeologen.

De meer dan honderd vondsten worden momenteel in het Erfgoedhuis Eindhoven verder onderzocht. Over het hele terrein zijn o.a. twee waterputten, meerdere greppels, paal-sporen behorende bij paalwoningen aangetroffen. In deze sporen zijn vele scherven tot 1000 jaar oud gevonden, o.a. kogelpotaardewerk en Paffrath, Zuid-Limburgs en Pingsdorf aardewerk maar ook jonger aardewerk van rond 1500 en later, wat wijst op een continue bewoning. Eén scherf bevatte zelfs vingerafdrukken van de maker.

Voor meer informatie kunt u bij Ria Berkvens (R.Berkvens@odzob.nl) terecht.

Scherf met vingerafdrukken

Couperen van de grondsporen

*Overzicht van de opgraving aan de Dubbestraat;
links de waterkuil als grote ronde donkere vlek en rechts een brede greppel.*

Zie ander artikel (klik hier rechts op): [Vondsten bij opgraving Nuenen-West | Driehornick](#)

Ledenexcursie naar Kerkrade

Op woensdag 11 oktober a.s. organiseert heemkundekring De Driehornick een excursie naar Kerkrade om daar 's morgens een bezoek te brengen aan Heemkunde Eyselshoven en 's middags aan de abdij van Rolduc. Vertrek vanuit Nuenen om 9 uur op eigen gelegenheid, eventueel samen rijden met andere bezoekers.

Aankomst ca. 10:15 – 10:30 uur bij Heemkunde Eyselshoven (Stichting Eyselshoven door de eeuwen heen) gevestigd in de Laethof aan de Putstraat 17 in Eyselshoven.

Na ontvangst met koffie en vlaai, wordt een rondleiding door de Laethof gegeven alsmede een bezoek aan het aldaar gehuisveste mijnbouwmuseum "De Koempel verhaalt" te bezoeken en een videofilm te bekijken. Lunch om ca. 12:30 uur.

Na de lunch (13:30 uur) wordt koers gezet naar Rolduc, 5 km verderop. Om 14 uur een rondleiding tot ca. 15:30 uur.

Tijdens de rondleiding duikt u in de rijke historie van de Abdij. U bezoekt onder begeleiding van een gids de abdijskerk (onder voorbehoud: met crypte uit de 12e eeuw), de rocobibliotheek, de bisschopszaal, de schilderijengalerij en het abtenhuis.

Daarna gelegenheid tot koffie in restaurant van Rolduc, waarna de terugreis wordt ingezet. Kosten, afhankelijk van aantal deelnemers: € 17,50 per persoon, excl. reiskosten, excl. lunch en excl. koffie bij Rolduc, maar incl. entree Heemkunde Eyselshoven met koffie en gebak, en rondleiding in Rolduc.

Groeps grootte: minimaal 10, maximaal 25 personen.

U kunt zich opgeven via secretaris@driehornick.nl waarna u nadere beschrijvingen ontvangt van de te bezoeken locaties.

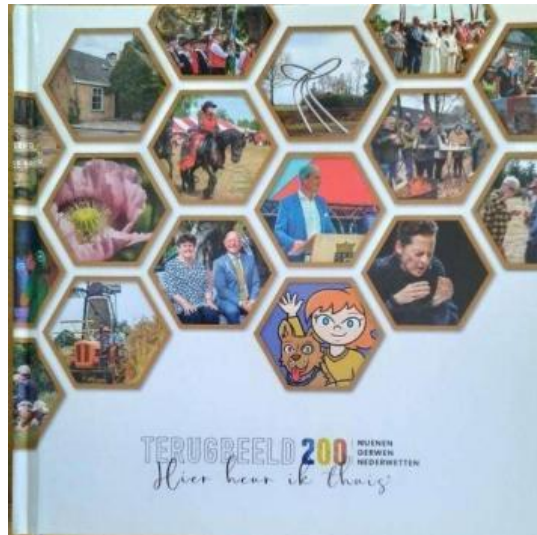
Totaaloverzicht complex van Rolduc in vogelvlucht

Rolduc is van 1104 tot 1796 de abdij van de Augustijner koorheren geweest. Daarna van 1831 tot 1843 was het kleinseminarie van het bisdom Luik. Vanaf 1843 tot 1946 werd gebouwencomplex van Rolduc overgenomen door Mgr. Paredis. Het kleinseminarie, filosoficum en de normaalschool werden voortgezet, maar ook werd er een open internaat gevestigd. Vanaf 1967 mochten jongens maar ook meisjes vanuit de omgeving Kerkrade de scholen als externen bezoeken Maar de tijd van internaten was voorbij; het einde kwam in 1971. Het huidige **Rolduc** heeft meerdere functies: Conferentieoord, Hotel-horeca (150 kamers), diverse bedrijfjes en appartementen in de hoeve Kloosterrade (de oude naam van Rolduc); ook is er sinds 1974 weer een grootseminarie van het bisdom Roermond gevestigd. Op het terrein vind je ook een eigen bierbrouwerij, mooie tuinen en terrasvijvers.

BOEK NGN200 VOOR ELK LID

Woensdagavond 5 april jl. was het eindschot van alle NGN200 activiteiten. Als dank voor de medewerking en inzet van de heemkundekring kreeg De Drijehornick voor elk lid een boek aangeboden door het bestuur van de Stichting NGN200.

Nog niet alle leden hebben dit boek opgehaald. Degenen die het nog niet hebben, kunnen het alsnog ophalen in het Heemhuis op elke dinsdagmorgen tussen 9.30 en 12.00 uur.

NOG steeds heeft NIET ELK LID ZIJN/HAAR BOEK OPGEHAALD!!!

OPEN MONUMENTEN DAGEN SEPTEMBER 2023 LEVEND ERFGOED

Het landelijke Open Monumentendag-weekend is zaterdag 9 en zondag 10 september.

Vanwege het gebrek aan ideeën, initiatieven en mankracht moeten we helaas dit jaar de organisatie van de OMD aan ons voorbij laten gaan. Om zo'n weekend te organiseren hebben we een team nodig dat zeker uit drie personen bestaat dat al vroeg in het jaar de ideeën bedenkt in relatie tot het landelijke thema en nader uitwerkt, en waaraan vervolgens diverse vrijwilligers hun ondersteuning kunnen verlenen tijdens dat weekend.

Helaas hebben we na diverse oproepen geen mankracht, ideeën en/of bruikbare initiatieven ontvangen.

Heeft u echter wel interesse om voor volgende jaren deel te nemen aan het projectteam OMD dat voor de ideeën en verdere uitwerking zorg draagt, meldt u dan meteen aan bij onze secretaris: secretaris@drijehornick.nl

BOEKEN HEEMKUNDEKRING

De Opwettense Watermolen van Piet-Hein van Halder.

We hebben voor u een partij kunnen inkopen waardoor de prijs lager is dan normaal, namelijk € 20 i.p.v. € 25. Voor leden zelfs nog lager, nl. **€ 17,50**. U kunt hiervoor terecht in het Heemhuis, Papenvoort 15-a, elke dinsdagochtend van 9.30 tot 12 uur.

Voor alle boeken die door heemkundekring De Driehornick zijn uitgegeven en nog te koop zijn, raadpleeg onze website onder tab. "DRIJHORNICK" (bovenste werkbalk) en vervolgens onder VERKOOP BOEKEN.

LIMERICK VAN GERARD DE LAAT

Rózzekrans

'n Deejvoot mèijdje, ze is van hier
Reeg rózzekranse mi veul plezier
Zunne krans mi krâle
Deeje hur trots strâle
Ók bèij wènnigger nut blif zèij fier

U kunt deze limerick ook beluisteren door op deze link te klikken:
<https://driehornick.nl/immaterieel-erfgoed/rozzekrans/>

WEBSITE

Bezoek regelmatig onze website

Het is bepaald de moeite waard om onze website regelmatig te bezoeken. Dan blijft u op de hoogte van de interessantste berichten over en van onze vereniging:
www.driehornick.nl

De site is uitgebreid met een zgn. **LEDEN**-pagina. De informatie hier is exclusief voor leden. Om deze LEDEN-pagina in het menu te kunnen zien, dient u zich wel eerst aan te melden via INLOGGEN/REGISTREREN.

De LEDEN-pagina vereist toegang via gebruikersnaam en wachtwoord. Velen hebben zichzelf al aangemeld door een eigen zgn. LEDEN-account aan te maken. Zij hebben dat met zowel een zelf gekozen gebruikersnaam als wachtwoord gedaan. Het wachtwoord is uiteraard strikt privé en door niemand in te zien. Een account is het leukst als die ook voorzien is van een pasfoto. Als u (als lid) onverhoopt nog geen account heeft op de website dan kunt u die dus zelf nog aanmaken via de [menu- optie INLOGGEN](#) en de knop **Registreren-Leden**.

Van sommige werkgroepleden hebben wij bestaande accounts, als voorbeeld, al voorzien van een foto. U kunt die gegevens van uw account-profiel inclusief foto te allen tijde zelf wijzigen of aanvullen.

Zo kunt u zelf bepalen of uw telefoonnummer en/of e-mailadres zichtbaar zijn voor andere leden die een account hebben voor de ledenpagina. Als u expliciet niet bereikbaar wilt zijn (wat jammer is voor de interne communicatie) kunt u bijvoorbeeld uw telefoonnummer leeg maken. Wij wachten met belangstelling op uw aanmelding.

In juni zijn de volgende artikelen op onze website geplaatst onder IMMATERIEEL ERFGOED, categorie: **BEROEPEN**

Geestelijken

- pastoors van Nuenen in de 19^e en 20^e eeuw;
- dominees in Nuenen van 1648 tot 1904;
- dominees in Nuenen van 1905 tot 1954;
- dominees in Nuenen vanaf 1954.

Bakkers

Algemene beschrijving over bakkers alsmede per kerkdorp de namen van de bakkers en hun bedrijven in het kort beschreven.

19 pagina's bijlagen geven van jaar tot jaar (vanaf 1809) weer welke bakkers en verkooppunten van brood er waren in Nuenen, Gerwen en Nederwetten.

GEKIEKT

In onze beeldbank te zien:

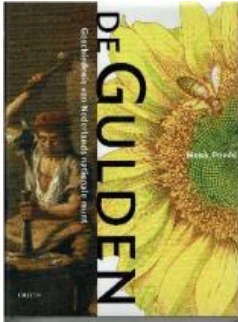
De zaal aan de Vincent van Goghstraat van café-dancing en feestzaal Apollo was vanaf 1954 in gebruik. Uitbater was Johan van Maasakkers. De zaal werd in mei 1954 tot bioscoopzaal omgebouwd en heeft intussen plaats gemaakt voor winkels en appartementen.

Tekst op de eerste steen: J.F. de Rooij, J.W. en D.A.M. van Maasakkers 6-5-1954.

UIT ONZE BIBLIOTHEEK

Boek van de maand

Deze maand brengen de bibliothecarissen het volgende boek uit onze bibliotheek onder uw aandacht.

De Nederlandse gulden heeft een roerige geschiedenis. Hij is keihard geweest, hij is boterzacht geweest. Hij is vergaard, besteed, bewaard, gespaard geweest. Hij is ook geroofd, verstopt, vervalst, vergokt en over de balk gesmeten. Er is om guldens gevochten, er is om getrouwd, gescheiden en gestorven. Er zijn zelfs sigaren mee aangestoken.

De gulden was eeuwenlang een belangrijk onderdeel van Nederlands nationale identiteit, zoals het Wilhelmus, het Oranjehuis en het rood-wit-blauw. Tot hij zich vrijwillig liet opslokken door de euro. Hoe werd die gulden ons nationaal bezit? En wat deden en konden onze voorouders ermee?

Dit boek omvat het levensverhaal van de gulden, opgetekend vanaf zijn oorsprong in de middeleeuwen tot aan zijn definitieve verdwijnen op 28 januari 2002. Het beschrijft niet alleen de geschiedenis van de gulden als munt, maar ook als nationale rekeneenheid. Het gaat in op de permanente koopkrachtdaling van de gulden in de loop der eeuwen, op de mensen en instanties erachter zoals muntmeesters, vormgevers, drukkers, De Nederlandsche Bank, de Utrechtse Munt, en uiteraard ook op de mensen erop, zoals vorsten en vorstinnen. Plus uiteraard de belangrijkste rond die gulden: de verdieners en besteders ervan.

De geschiedenis van Nederlands nationale munt is een uiterst boeiende, omdat hij eeuwenlang aan bijna alle terreinen van het dagelijks leven heeft geraakt.

GEZIEN IN ONS ARCHIEF

DOOR: JOKE VAN OUWERKERK-VAN ECK

Eigengemaakte rozenkrans met kruis en kralen om rozenkransen te maken

Geschonken en gemaakt door: Marietje Vogels

De rozenkrans is een katholiek gebedssnoer. Het bidsnoer bevat in totaal 59 kralen, 6 grote en 53 kleine en daarnaast een klein kruisje. Het bidden van de rozenkrans geldt als een religieuze oefening. Voor het bidden van een volledige rozenkrans moet men het gebedssnoer normaal gesproken drie keer rond. Wordt de krans één keer gebeden, dan spreekt men van een rozenhoedje.

Oorspronkelijk had de katholieke rozenkrans 150 kralen die symbool stonden voor de 150 psalmen uit de Bijbel. In vroeger tijden was het ook niet ongewoon dat bijvoorbeeld kloosterbroeders al deze psalmen konden reciteren. De rozenkrans zoals wij die vandaag de dag kennen is feitelijk een soort vereenvoudiging van deze oudere gebedskrans.

Het woord rozenkrans is afgeleid van het woord rosarium (rozentuin).

Ook in andere grote religies –waaronder het boeddhisme, hindoeïsme en de islam– wordt overigens gebruikgemaakt van gebedssnoeren.

De rozenkrans bidden [CC0 - Pixabay - Myriams-Fotos]

BRON: HISTORIEK

[Kroeskop sigaren werden gemaakt in de sigarenfabriek Van Vegchel (1921-1965) in Eindhoven]

WIST U DAT?

- Het wel erg handig is om een verhuizing of ander e-mailadres dan wel ander telefoonnummer door te geven aan de secretaris van De Driehornick, zodat wij u kunnen blijven bereiken. Indien u zelf geen e-mailadres heeft, kunt u dan het e-mailadres van een van uw naasten, indien die geen bezwaar hebben, aan ons doorgeven zodat wij alle heemkundepost naar dat adres kunnen sturen.
- U aan de secretaris e-mailadressen kunt doorgeven van personen of instanties waarvan u denkt dat deze het leuk vinden om onze nieuwsbrief te ontvangen.

UIT PERIODIEKEN VAN ANDERE ORGANISATIES

Tijdschriften die in juni en juli bij het Heemhuis binnenkwamen

Wij keken deze tijdschriften door en troffen de volgende interessante artikelen aan.

Erfgoed Magazine nr. 4

De hoofdstad van het Groene Hart Vestingstad Woerden

Woerden had met haar centrale ligging in Nederland en haar positie aan de Oude Rijn altijd al een belangrijke strategische functie. De Romeinen bouwden er Castellum Laurium, vervolgens werd Woerden een vestingstad en tegenwoordig is het de hoofdstad van het Groene Hart. Maak kennis met de beginselen van de verborgen vestingstad Woerden.

The day after tomorrow

Werelderfgoed Koloniën van Weldadigheid

Historische kaart van Frederiksoord-Wilhelminaoord, Sinds de Koloniën van Weldadigheid in 2021 de UNESCO Werelderfgoedstatus verkregen, hebben de betrokken partijen niet stilgezeten. Het gebied staat voor nieuwe uitdagingen, waarvan de energietransitie niet de minste is. Gemeente Westerveld laat zien hoe in de bron van de verzorgingsstaat de kiem voor de energietransitie van morgen is gelegd. In 1818 werd bij Koninklijk besluit van Koning Willem I op initiatief van Johannes van den Bosch gestart met 'De Proefkolonie': een project op de Drentse woeste gronden waarin paupers, landlopers en zwervers uit de randstad onder strenge begeleiding van de Maatschappij van Weldadigheid zouden worden heropgevoed tot deugdzaame burgers die in hun eigen levensonderhoud konden voorzien. Het bleek de opmaat tot zeven koloniën, waarvan er twee in de Zuidelijke Nederlanden (het huidige België) werden gesticht. Gezien het belang van de koloniën en de schaal waarop dit initiatief zich 205 jaar geleden heeft ontwikkeld, werden vier van de zeven koloniën in 2021 ingeschreven als UNESCO Werelderfgoed. Daarnaast blijven we het 'verhaal van de zeven' uitdragen.

We krijgen eindelijk Post 165 rijksmonumenten

Maar hoe en hoeveel?

In februari 2023 formaliseerde staatssecretaris Gunay Uslu de langgekoesterde wens om groen licht te geven aan een 'beperkte aanwijzings- en selectieprocedure' voor het zogenoemde 'Post 65' erfgoed.

Erfgoedvereniging Bond Heemschut maakt zich al ruim vijf jaar hard voor dit erfgoed.

Wanneer is bescherming door de monumentenzorg op zijn plaats en hoe zorgen we ervoor dat we onze post 1965 toppers juist waarderen?

PS Het betreft hier: een actiever aanwijzingsbeleid voor monumentaal erfgoed: jongere gebouwen van na 1965 (zogenaamd Post 65 erfgoed) en historische interieurs.

Impressie, een nieuw, maar heel interessant erfgoed magazine
Tijdschrift voor katholiek Erfgoed

De kruisweg als bron van inspiratie

De kruisweg, het beeldverhaal over Jezus' gang naar het kruis, raakt de kern van de katholieke traditie maar overstijgt die ook naar een universeel niveau. Dat laatste komt sinds het begin van de vorige eeuw steeds meer tot uiting in werk van zowel gelovige als niet gelovige kunstenaars, schrijvers, componisten, fotografen e.a. Geïnspireerd door het Bijbelse passieverhaal voegen zij hier persoonlijke ervaringen aan toe en/of willen zij in hun werk getuigen van sociaal engagement.

Op basis van zijn omvangrijke collectie, die hij aan het KDC schonk, en zijn ervaringen als huisarts, kunstenaar en auteur schreef Ignace Schretlen het boek *Lijden: eigentijdse visies op de kruisweg en het laatste avondmaal*. Tijdens een minisymposium over dit boek en de *Wolk of Wonder*, een eigentijdse kruisweg op de campus, lichtte de auteur zijn drijfveren toe, schetste hij de geschiedenis van de kruisweg. En vroeg hij zich af welke rol de kruisweg en het laatste avondmaal zouden kunnen spelen bij het lijden van mensen nu. Impressie publiceert een verkorte versie van zijn lezing.

Graven in de oude boeken van de zusters van Soeterbeeck

Klooster Soeterbeeck begon in 1448 als eenvoudige gemeenschap van religieuze vrouwen in het gehucht Nederwetten bij Eindhoven, gelegen aan de Suetbeeck (de 'zoete beek'), een kleine zijtak van de rivier de Dommel. In 1454 kregen deze Zusters van het Gemene Leven toestemming van de bisschop om de kloosterregel van Augustinus aan te nemen. Onder andere vanwege de drassigheid van de grond verhuisde het klooster in 1462 van Nederwetten naar Nuenen. Vierentachtig jaar na de Vrede van Münster, in 1732, moesten de zusters hun klooster daar verlaten. Ze vestigden zich op Den Boogaert, een landgoed nabij Deursen, in het Land van Ravenstein, waar voor hen als katholieken vrijheid van godsdienst was. In 1997 verhuisde de sterk vergrijsde gemeenschap naar klooster- verzorgingstehuis Sint Jozefoord te Nuland.

De zusters lieten een aanzienlijke hoeveelheid oude boeken na, die als Collectie Soeterbeeck in de Nijmeegse universiteitsbibliotheek bewaard worden. De kern ervan bestaat uit wat zij zelf vanaf 1958 hun 'oude bibliotheek' noemden, verdeeld over de boekenkasten III, IV en V in de toen ingerichte bibliotheek annex kapittelzaal. Naar de huidige telling zijn dat vierenzeventig laatmiddeleeuwse handschriften - dat wil zeggen, handgeschreven boeken uit de vijftiende en zestiende eeuw - en bijna zeshonderd andere banden, voornamelijk oude drukken uit de zeventiende en achttiende eeuw. De handschriften zijn hoofdzakelijk liturgische boeken, van grote antifonaria - koorboeken voor het heilig officie, het getijdengebed dat de zusters dagelijks baden en zongen - via handzame vesperales tot kleinere getijdenboekjes, of wat daarvan over is. Bij de oude drukken gaat het voor het overgrote deel om devotionele boeken in de volkstaal, bedoeld voor de geestelijke verdieping van de zusters.

Achter gesloten deuren

Kerk en staat zijn in Nederland gescheiden domeinen, maar geloof en politiek niet. De relatie tussen deze twee terreinen bestaat uit meer aspecten dan een overtuiging richting geeft aan politiek handelen. Mr. Jos van Gennip, oud politicus (KVP, CDA) en voormalig voorzitter van de Vrienden van het KDC, bespreekt in dit artikel de sleutelrol die de Paschalisparochie in Den Haag op spannende momenten in de naoorlogse Nederlandse politiek heeft gespeeld. De parochiekerk was het geestelijk huis van enkele invloedrijke katholieken zoals Jo Cals en Jan de Quay, die bijgestaan werden door de paters franciscanen die deze kerk bedienden. Wat zich achter de coulissen afspeelde, onthult Van Gennip aan de hand van documenten die hij verzamelde voor zijn eigen archief, dat bij het KDC in bewaring ligt.

"De kerk stond symbool voor het succes van de toen bijna voltooide katholieke emancipatie".

D'n Effer nr. 3

Honderd jaar Wilhelminakanaal

Brabanders kunnen zich opmaken voor een eeuwfeest, want het kanaal bestaat 100 jaar.

Nu zullen mensen in Oosterhout of Tilburg zeggen:

maar dat hebben we toch al een aantal jaren geleden gevierd want het kanaal is vanaf 1910 gefaseerd aangelegd. Pas op 4 april 1923 kwam de verbinding met de Zuid- Willemsvaart tot stand. Noord Brabant en met name Tilburg had zijn zo vurig gewenste vaarverbinding met de Maas.

De geschiedenis van het kanaal kent zo zijn ups en downs, maar het kanaal leeft nog en een groot deel is zelfs gepromoveerd naar een hogere klasse en nog steeds wordt er aan verbeteringen gewerkt. Het Wilhelminakanaal doorsnijdt de provincie van west naar oost en kan grofweg in tweeën verdeeld worden: het ruimere westelijke deel met veel industrieën, dat ook als hoofdvaarweg is gekwalificeerd en het rustiger en meer landelijke oostelijke deel. Laten we eens kijken wat we onderweg zoal tegenkomen en tegelijkertijd wat van de geschiedenis ontdekken.

Helmonds Heem zomer 2023

Thorbecke feestelijk onthaald in Helmond

bij de opening van Staatslijn E

Een verhaal dat ook grote betekenis had voor Nuenen

Zo'n honderdzestig jaar geleden werd de spoorlijn tussen Breda, Venlo en Maastricht geopend. De aanleg ervan was niet alleen voor Helmond van grote betekenis, maar was zelfs van nationaal belang. Dat bleek wel uit het feit dat staatsman Johan Thorbecke de spoorlijn hoogstpersoonlijk kwam openen en daarbij in Helmond feestelijk werd onthaald. De spoorlijn gaf de stad een extra economische impuls, zoals de aanleg van de Zuid- Willemsvaart enkele decennia eerder had gedaan. Maar de aanleg had ook keerzijden; de gemeente werd er door gevierendeeld en Helmond werd enkele levensgevaarlijke spoorwegovergangen rijker die voor extra oponthoud zorgden. Tevens was er weinig mogelijkheid tot inspraak en de gronden die nodig waren, werden simpelweg onteigend.

Feestdag eindigt in mineur.

Op de dag van de opening vond direct een noodlottig ongeval plaats. Een locomotief had in de loop van de middag het rijtuig van Thorbecke teruggebracht van Helmond naar Boxtel. Op zijn terugweg naar Helmond kwam de locomotief in botsing met een dienstwagen van de Spoorwegen die in de tegengestelde richting reed. Het ongeluk gebeurde op Eeneind ter hoogte van Nuenen. Op de dienstwagen bevonden zich vier arbeiders en zij waren te laat vanuit Helmond vertrokken. Het was al donker en er was waarschijnlijk drank in het spel vanwege de feestelijkheden. Een arbeider, die de dienstwagen bediende, kon samen met een andere arbeider op tijd van de wagen springen. Maar de andere twee lagen te slapen. Een ervan vond de dood, de andere raakte zwaargewond.

Gemerts Heem zomer2023

Middeleeuwse routeplanner op Internet

Het is nu de normaalste zaak van de wereld: voordat je de deur uit gaat even op Google Maps kijken hoe je moet komen van de plek waar je bent naar de plek waar je moet zijn. Hoe zou dat in de middeleeuwen zijn gegaan?

De mensen van toen zouden veel gehad hebben aan de middeleeuwse routeplanner van het onderzoeksproject Viabundus

(op internet te vinden via de website www.brabantserfgoed.nl/viabundus).

ACTIVITEITEN VAN DERDEN

Te bezoeken

Nog tot eind augustus zijn er twee tentoonstellingen te bezichtigen, waaraan ons lid, voormalig museumconservator Peter Thoben zijn medewerking heeft verleend. Misschien uw bezoekje waard.

Tentoonstelling

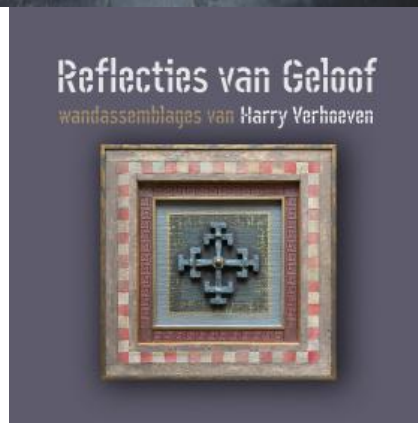
Leefomgeving in verandering ***Schilderijen uit de Kempen***

Begin april openden de burgemeesters Marcel Delhez van Veldhoven en Jeroen Dijsselbloem van Eindhoven gezamenlijk na een inleiding door gastconservator Peter Thoben de schilderijtentoonstelling *Leefomgeving in verandering* in Museum 't Oude Slot te Zeelst-Veldhoven.

Aan het verzoek van de directie heeft de voormalig directeur-conservator van Museum Kempenland graag gehoor gegeven om een expositie samen te stellen uit de rijke museumcollectie, nu in beheer bij het Eindhoven Museum. Immers hij kent de collectie goed, omdat hij die in bijna 30 jaar bijeen gebracht. Rekening houdend met de ruimte en presentatiemogelijkheden heeft hij een concept bedacht, dat de nadruk legt op de veranderingen in de leefomgeving, een thema dat in Nederland bijzonder actueel is vanwege de druk op het platteland en de natuur. Zo'n 67 schilderijen zijn geselecteerd om dat beeld van eertijds – soms nostalgisch, soms ietwat romantisch – op te roepen aan de hand van zeven thema's: Heide en zand, Cultuurlandschap, Zandwegen, Boerderijen en erven, Boereninterieurs, Arbeid en Mensen. Wie weer eens werk uit de collectie van Museum Kempenland wil zien, moet dus naar Museum 't Oude Slot in Zeelst (Hemelrijken 6). De tentoonstelling loopt t/m 27 augustus en is geopend van woensdag t/m zondag van 13.00 tot 17.00 uur. De entreeprijs bedraagt voor volwassenen € 5,50, voor jongeren 6 t/m 17 jaar € 3,50 en voor bezitters van de Museumkaart gratis.

Tentoonstelling
Reflecties van Geloof
Wandassemblages van Harry Verhoeven

In de kooromgang van de Sint-Janskathedraal te 's-Hertogenbosch exposeert beeldend kunstenaar Harry Verhoeven, bekend als initiatiefnemer van het *techniekHuys te Veldhoven, 50 wandassemblages onder de titel *Reflecties van Geloof*. Met deze wandreliëfs, ontstaan in de periode 2016 tot en met 2023, is de kunstenaar een nieuwe, artistieke weg ingeslagen, want hij geniet vooral bekendheid in de regio als maker van cortenstalen beeldhouwwerken. In deze collageachtige werken, samengesteld uit allerlei, deels hergebruikte, materialen, klinken zijn eigen levenservaringen door, met name herinneringen aan het katholieke geloof uit zijn jeugd. Vanuit een niet omljnd concept groeit al doende door kritische afwegingen en keuzes het uiteindelijke kunstwerk als een beeldboodschap en cultuurherinnering. Alle elementen in deze assemblages heeft hij wat betreft vorm, inhoud, uitstraling en suggestie tot een harmonisch en esthetisch geheel samengesmeed met een goed gevoel voor kleur en verhoudingen. Door de sacrale sfeer van de middeleeuwse, gotische kerkruimte krijgen de wandassemblages een extra dimensie: voor de kunstenaar een uitgelezen kans om er zijn werk te exposeren en voor de bezoeker een unieke kans om van zijn werk in deze gewijde omgeving te genieten. Bij de expositie is een gelijknamige publicatie verschenen, samengesteld en geschreven door Peter Thoben. Hierin is de levensloop van de kunstenaar beknopt geschetst en zijn alle wandassemblages afgebeeld en beschreven. Het boek kost € 15,00 in de kerk. De tentoonstelling loopt t/m 26 augustus en is buiten de kerkdiensten voor het publiek toegankelijk van maandag tot en met zaterdag van 9.00 tot 17.00 uur. De toegang is gratis.

Arleniusdag

Beste heemkundige,

Op zaterdag 14 oktober a.s. wordt in Aarle-Rixtel een Arleniusdag gehouden, een cultuur-historische dag die in het teken staat van het leven en werk van Arlenius en ook van de eeuw waarin hij leefde.

Arlenius werd in 1510 in Aarle-Rixtel geboren als Arnoud van Eijndhouts. Na zijn verblijf op de Latijnse school in Den Bosch vertrok hij naar het buitenland om er Grieks en Latijn te studeren. Dat deed hij in Leuven, Parijs en Ferrara (Italië). Daarna begon hij een boekenzaak in Bologna, waar hij de uit Gemert afkomstige Laurens van den Bleeck leerde kennen, die zich in Italië Laurentius Torrentinus noemde. Arnoud van Eijndhouts had zich toen inmiddels de naam Arnoldus Arlenius Peraxylus aangemeten, waarbij 'Arlenius' verwijst naar zijn geboortedorp. Arlenius en Torrentinus waren vanaf hun tijd in Bologna goede vrienden.

We hebben op 14 oktober in café-zaal 'Bij Van Dijk', in het centrum van Aarle-Rixtel, tegenover de kerk, vanaf 13.30 uur een mooi programma samengesteld waarvoor we u als lid van een heemkundevereniging van harte uitnodigen. We hebben sprekers, er zijn interviews, workshops, er is een rondleiding door het dorp langs locaties die ook Arlenius gekend moet hebben, er zijn muziekoptredens er is een uitgebreid Italiaans buffet. Het in Italië gekochte boek van Arlenius uit 1546 is ook de hele dag te bewonderen. De Arleniusdag wordt gepresenteerd door Wim Daniëls, die de initiatiefnemer is geweest voor de aanschaf van het boek uit 1546. Het precieze programma van de Arleniusdag wordt in augustus bekendgemaakt. Maar wilt u erbij zijn, schrijft u zich dan nu alvast in.

De deelnameprijs bedraagt 60 euro per persoon voor de hele dag, tot en met het laatste programmaonderdeel. In de avond, dat van half negen tot half tien is gepland. Na half tien kan er nog geborreld worden en is er ook nog muziek, maar de drankjes zijn vanaf 21.30 uur wel voor eigen rekening. Maar tot die tijd bent u dus voor 60 euro verzekerd van een prachtig programma en een uitstekende verzorging wat eten en drinken betreft.

Vanzelfsprekend staat het iedereen vrij om ook een deel van de Arleniusdag bij te wonen. Later komen en eerder weggaan is natuurlijk mogelijk. Het inschrijfbedrag blijft wel hetzelfde.

Inschrijven kan via arlenius@wimdaniels.nl. Als u zich heeft ingeschreven, krijgt u direct daarna te horen naar welk rekeningnummer u het deelnamebedrag moet overmaken. Eventuele vragen kunt u ook stellen via het genoemde mailadres.

Wij hopen op de komst van veel heemkundigen voor dit mooie Brabantse onderwerp.

Hartelijke groet,

Het organiserend comité van de Arleniusdag,

Madelon van Berne, Roland Roijackers, Diana Meulendijks, Henk van Beek en Wim Daniëls
mede namens de heemkundekring Barthold van Heessel, Aarle-Rixtel

erfgoed brabant

Geacht bestuur en leden van de heemkundekringen en historische verenigingen,

Op 11 juli tekenden Patrick Timmermans, directeur-bestuurder van Erfgoed Brabant, en Jan Kriek, directeur van het Brabants Historisch Informatie Centrum (BHIC), op de Citadel in 's-Hertogenbosch een intentieverklaring om in de toekomst hun activiteiten vanaf één locatie te gaan uitvoeren: de Citadel in 's-Hertogenbosch. Dat betekent dat Erfgoed Brabant een verhuizing onderzoekt van de Waterstraat in 's-Hertogenbosch naar het voormalige Restauratieatelier op het Citadelterrein. Het blijven twee aparte organisaties. Zo kan de Citadel uitgroeien tot een provincie brede erfgoedlocatie.

Graag wil ik u vragen dit bij uw leden onder de aandacht te brengen. Heeft u vragen, neem dan gerust contact met me op.

Veel dank voor uw medewerking en met vriendelijke groeten,

Margot America
Communicatiecoördinator
073 – 681 85 00

Verdieping voor erfgoedvrijwilligers met gratis online trainingen

Vrijwilligers zijn onmisbaar in de erfgoedsector. Vele duizenden vrijwilligers zetten zich in om ons erfgoed te beheren, toegankelijk te houden en beleefbaar te maken. Om hen daarbij te ondersteunen en te inspireren kunnen erfgoedvrijwilligers vanaf nu kosteloos online trainingen volgen via het vrijwilligersplatform erfgoedvrijwilliger.nl. De trainingen worden in samenwerking met Leer Je Erfgoed aangeboden.

Verdieping voor vrijwilligers

Via de website erfgoedvrijwilliger.nl vinden geïnteresseerden vrijwilligerswerk in hun eigen omgeving dat past bij hun interesses. Of je nu houdt van werken met bezoekers als rondleider, of liever achter de schermen aan de slag gaat met bijvoorbeeld het digitaliseren van collecties. Maar erfgoedvrijwilliger.nl is meer dan alleen een vacaturebank. Via de pagina 'Verdieping' vinden erfgoedvrijwilligers extra informatie en handvatten die van pas komt bij het uitoefenen van hun vrijwilligerswerk. Daarmee voorziet erfgoedvrijwilliger.nl in de grote behoefte aan deskundigheidsbevordering onder vrijwilligers.

Gratis online trainingen

Sinds kort is de pagina 'Verdieping', dankzij een samenwerking tussen e-learningplatform Leer je Erfgoed en Erfgoedvrijwilliger, uitgebreid met nieuwe online trainingen. Erfgoedvrijwilligers kunnen zo op een leuke en makkelijke manier online meer leren over werken met en in erfgoed. Want hoe vertel je een inspirerend verhaal? Waar moet je rekening mee houden als je gaat schoonmaken? Of hoe stuur je een groep vrijwilligers aan? Vrijwilligers kunnen de online modules gratis volgen op een plaats en tijdstip dat hen uitkomt. Het enige wat je hoeft te doen is een account aanmaken. Leer je Erfgoed voegt bovendien regelmatig nieuwe trainingen aan haar aanbod toe. Zet jij je als vrij-williger in bij een museum, historische vereniging of andere erfgoedorganisatie? Neem dan eens een kijkje op erfgoedvrijwilliger.nl/verdieping en start met het uitbreiden van je kennis.

Over Erfgoedvrijwilliger.nl

Erfgoedvrijwilliger is een initiatief van de provinciale erfgoedhuizen (OPEN) om vrijwilligers en organisaties in de erfgoedsector te ondersteunen. Kijk voor meer informatie op erfgoedvrijwilliger.nl

Contactgegevens Erfgoed

Brabant Waterstraat 16
5211 JD 's-Hertogenbosch
tel.: +31 (0)73 - 615 62 62
fax: +31 (0)73 - 615 62 63
e-mail: info@erfgoedbrabant.nl

Nederlandse Genealogische Vereniging (NGV) Kempen en Peelland Cursussen in 2023

Genealogie voor Gevorderden op 11, 18 en 25 september 2023 van 19.30 – 21.30 uur.
Laptop meenemen.

Paleografie voor Beginners op 4, 11, 18, 25 oktober en 1 november 2023 van 13.30 – 15.30 uur

EN TOT SLOT....

Ons mooie Heemhuis waar u dinsdagochtend kunt binnenlopen en op woensdagavond na afspraak uw historische studie kunt verrichten.